

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:

FA/7408/2014

Spisová značka (uvádějte vždy
v korespondenci):

453/PS/2013

Nález

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 25. 6. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■■■, nar. dne ■■■, bytem ■■■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti Česká spořitelna, a. s., IČO 45244782, se sídlem Olbrachtova 1929/62, 140 00 Praha 4, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1171, (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o určení, že Instituce je povinna se zdržet vymáhání dlužné částky ze smlouvy o úvěru, o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 4.500,- Kč, náhradě škody na zdraví a výmazu informace z registru dlužníků, takto:

Návrh se podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se návrhem domáhá, aby se Instituce zdržela vymáhání dlužné částky ze smlouvy o úvěru, aby mu vydala bezdůvodné obohacení ve výši 4.500,- Kč, nahradila škodu na zdraví Navrhovatele a jeho osob blízkých a zajistila provedení výmazu informace o jeho dluhu z Bankovního registru klientských informací.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí mimo jiné dne 7. 7. 2003 smlouvu o poskytnutí úvěru na spořizivovém účtu (dále jen „Smlouva o kontokorentním úvěru“), na základě které se Instituce zavázala poskytovat Navrhovateli úvěr na Účtu až do výše 20.000,- Kč a která nahradila smlouvu o poskytnutí úvěru na spořizivovém účtu ze dne 3. 2. 1998.

Smlouva o kontokorentním úvěru představuje smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr a která byla uzavřena za účinnosti zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb. (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), a není ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru smluvním vztahem vyloučeným z působnosti tohoto zákona.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí jedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi.

Instituce je bankou podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), a mezi její hlavní činnosti patří podle § 1 odst. 1 písm. b) tohoto zákona poskytování úvěrů. Instituce je oprávněna k výkonu této činnosti na základě licence udělené Českou národní bankou. Jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnil, že Instituce ve smluvním vztahu vystupuje v postavení věřitele při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, stejně jako poskytovatel platebních služeb ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a).

Finanční arbitr konstatuje, že při posuzování Smlouvy o kontokorentním úvěru je k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí příslušný, neboť se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 22. 5. 2012 chtěl u Instituce zrušit spořicí účet č. ■■■ (dále jen „Účet“) a že se za účelem jeho zrušení dostavil osobně na pobočku Instituce, kde hotově doplatil veškeré dluhy vůči Instituci a ústně vypověděl smlouvu o spořicí účtu ze dne 3. 2. 1998 (dále jen „Smlouva o spořicí účtu“).

Navrhovatel tvrdí, že ho pracovník Instituce ujistil v tom, že všechny jeho dluhy vůči Instituci byly vypořádány a Účet lze zrušit. Následně dne 24. 5. 2012 na pobočce Instituce obdržel Navrhovatel Dohodu o ukončení účinnosti smlouvy a za účelem vytvoření kladného zůstatku na Účet vložil hotovost.

Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce sdělila, jakou hotovost má na Účet vložit a následně podepsal několik příkazů ke splacení dluhů z úvěru. Navrhovatel pak za účelem zrušení vložil na Účet dne 22. 5. 2012 částku 1.000,- Kč a dne 24. 5. 2012 částku 150,- Kč.

Navrhovatel dále tvrdí, že dne 19. 6. 2012 obdržel od Instituce výzvu k úhradě dluhu ve výši 658,- Kč a dne 10. 7. 2012 k úhradě dluhu ve výši 1.729,- Kč. Navrhovatel v reakci na tyto výzvy dlužnou částku Instituci uhradil. Pracovník Instituce Navrhovateli následně i přes úhradu zmíněných částek na pobočce Instituce sdělil, že ke zrušení jeho účtu nedošlo a to i přesto, že již nedisponoval žádnou platební kartou ani přístupem k internetovému bankovníctví.

Podle tvrzení Navrhovatele ho následně několikrát Instituce telefonicky upomínala k úhradě dluhu a na jeho námítky, že veškeré své dluhy vůči Instituci již vypořádal a Účet tak měl být zrušen, mu nedokázala vysvětlit, proč tomu tak není. Navrhovatel dodává, že od Instituce neobdržel dopis, ve kterém měl být informován o tom, že Účet nebyl zrušen a ani o této skutečnosti nebyl informován telefonicky.

Navrhovatel uzavírá, že mu Instituce nezasílala výpisy z Účtu v papírové ani elektronické podobě. Navrhovatel měl přístup k Účtu přes internetové bankovníctví, který mu však Instituce podle jeho tvrzení zablokovala.

6. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Smlouvu o sporožirovém účtu a dále pak i Smlouvu o kontokorentním úvěru, která nahradila smlouvu o poskytnutí úvěru ze dne 3. 2. 1998 a na základě které byl Navrhovateli poskytnut kontokorentní úvěr až do výše 40.000,- Kč. Instituce tvrdí, že Navrhovatel úvěr vyčerpal, vyčerpanou částku Instituci nevrátil a snaží se činit vše pro to, aby ji Instituci vracet nemusel.

Instituce potvrzuje, že Navrhovatel dne 24. 5. 2012 požádal na pobočce Instituce o zrušení Účtu a že ve stejný den Navrhovatel a Instituce uzavřeli Dohodu o ukončení účinnosti smlouvy, kterou Navrhovatel nezpochybnuje a musí si tedy být vědom toho, že pokud nedojde ke dni ukončení Smlouvy o sporožirovém účtu k řádnému a úplnému uhrazení veškerých závazků majitele účtu, tato smlouva nezaniká. Instituce proto i nadále vede Účet a má právo na úhradu pohledávek vzniklých za trvání Smlouvy o sporožirovém účtu.

Instituce připouští, že při rušení Účtu došlo k pochybení ze strany jejího zaměstnance, když nepřesně informoval Navrhovatele o výši vyčerpaného úvěru. Účet podle Instituce nemohl být zrušen, neboť k Účtu sjednaný kontokorentní úvěr nebyl doplacen, o čemž však zaměstnanec Instituce při sepsání Dohody o ukončení účinnosti smlouvy Navrhovatele neinformoval. Instituce je však přesvědčena, že Navrhovatel si musel být svého dluhu vědom.

Instituce tvrdí, že se následně pokoušela Navrhovatele telefonicky kontaktovat, aby se mu omluvila a dohodla s ním podmínky doplacení dluhu. Instituce dále tvrdí, že dne 9. 7. 2012 Navrhovatel obdržel na pobočce Instituce vysvětlení, že Účet nebyl zrušen, protože je na něm evidována pohledávka Instituce z nesplaceného úvěru. Navrhovatel však podle Instituce odmítl uznat, že za ním takovou pohledávku Instituce má.

Instituce tvrdí, že se snažila vyřešit spor s Navrhovatelem smírnou cestou, když se mu omluvila a žádala od něj úhradu pouze vyčerpaného úvěru bez souvisejících poplatků a úroků. Navrhovatel však na nabídku Instituce nepřistoupil.

K průběhu smluvního vztahu ze Smlouvy o kontokorentním úvěru Instituce uvádí, že došlo prostřednictvím bankomatu k navýšení úvěrového limitu postupně na 24.000,- Kč, na 30.000,- Kč a následně na 40.000,- Kč. Navrhovatel následně úvěrový rámec několikrát přečerpal, ovšem tento vždy včas opět vyrovnal. V případě přečerpání úvěrového rámce Instituce upomíná klienta tak, aby maximální výše čerpaného úvěru nepřesáhla povolenou výši. Navrhovatel však při posledním přečerpání úvěrového rámce částku z překročeného limitu neuhradil.

Instituce nakonec výpovědí ukončila Smlouvu o sporožirovém účtu a služby s Účtem související a pohledávku za Navrhovatelem ve výši 43.987,99 Kč převedla dne 1. 2. 2012 (pozn. finančního arbitra – Instituce měla zřejmě na mysli 1. 2. 2013) na tzv. pohledávkový účet č. ■■■. Instituce dne 4. 2. 2013 zaslala Navrhovateli doporučeně výzvu k zaplacení dlužné částky, na kterou však Navrhovatel nereagoval, a tak Instituce svou pohledávku předala dne 1. 6. 2013 k dalšímu vymáhání. Instituce je přesvědčena o tom, že Navrhovatel sjednaný úvěr vyčerpal a neuhradil, a proto vymáhání své pohledávky nepovažuje za neoprávněné.

K tvrzení Navrhovatele, že ho Instituce o výši čerpaného úvěru neinformovala, Instituce uvádí, že Navrhovatel měl k dispozici výpisy k Účtu prostřednictvím služby SERVIS 24, která byla aktivní v období od 11. 6. 2003 do 3. 5. 2013. Ode dne 9. 7. 2008 měl Navrhovatel k dispozici výpisy z Účtu pouze v elektronické podobě prostřednictvím služby SERVIS 24, neboť na pobočce Instituce způsob doručování výpisů změnil. Navrhovatel mohl podle tvrzení Instituce kdykoli požádat o změnu formy výpisů z účtu. Do internetového bankovníctví se Navrhovatel přihlásil naposledy dne 15. 12. 2011 v 09:06:35 hodin. Instituce dodává, že k úvěru neexistují samostatné výpisy, neboť informace o vyčerpaném úvěru jsou součástí výpisu k Účtu.

Instituce uzavírá, že podle jejího názoru Smlouva o kontokorentním úvěru nepodléhá režimu zákona o spotřebitelském úvěru. Podle Instituce je totiž kontokorentní úvěr povinně splatný do 1 roku jednou splátkou v plné výši vyčerpaného úvěru, čímž naplňuje znaky výjimky podle § 1 odst. 2 písm. f) zákona o spotřebitelském úvěru. Instituce dovozuje, že se na Smlouvu o kontokorentním úvěru nevztahují požadavky předpokládané zákonem o spotřebitelském úvěru, a proto neměla povinnost dodržet písemnou formu pro navýšení limitu kontokorentního úvěru. Instituce dodává, že z důvodu vyjmutí Smlouvy o kontokorentním úvěru z režimu zákona o spotřebitelském úvěru neuvedla v této smlouvě ani výši RPSN.

7. Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Instituce Navrhovateli navrhla odpuštění úhrady částky 8.130,14 Kč představující poplatky a debetní úroky. Navrhovatel tento návrh nepřijal a Instituce jiné smírné řešení sporu odmítá.

8. Dokazování a právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy. Finanční arbitr všechny navržené a jím shromážděné důkazy provedl, když hodnotil každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti, uvážil o nich a vyvodil z nich skutkové závěry, které právně posoudil, jak následuje.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je rozhodnutí o tom, aby se Instituce zdržela vymáhání dluhu Navrhovatele ve výši 43.987,99 Kč (vyčíslení ke dni 1. 2. 2013), vrácení částky ve výši 4.500,- Kč, kterou Navrhovatel Instituci zaplatil po uzavření Dohody o ukončení účinnosti smlouvy, o náhradě škody na zdraví Navrhovatele a jeho osob blízkých vzniklé v souvislosti s jeho kontaktováním ze strany Instituce a výmaz informace o dluhu Navrhovatele z Bankovního registru klientských informací.

Jelikož Smlouva o kontokorentním úvěru měla úzkou souvislost se Smlouvou o spořicí účtu, zabýval se finanční arbitr i jejími smluvními ujednáními, a to pouze těmi, která jsou rozhodná pro zkoumaný předmět sporu.

Smlouva o kontokorentním úvěru a Smlouva o spořicí účtu byly uzavřeny před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník“). Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti

vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ přičemž podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná) a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení současně dodává, že se jedná o ustanovení kogentní povahy přejímající myšlenku § 763 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, které vyjadřuje zásadu, že zákony nepůsobí nazpět. Právní poměry založené smlouvami se mají podle třetího odstavce § 3028 nového občanského zákoníku spravovat dosavadními právními předpisy až do svého zániku, a to především s ohledem na zásadu právní jistoty smluvních stran, které smlouvu uzavřely za určitých podmínek a v určitém právním prostředí a nemohly předpokládat, že dojde ke změně právní úpravy.

Při posuzování platnosti závazkových vztahů ze Smlouvy o kontokorentním úvěru a Smlouvy o spořicí účtu, jejich ustanovení a práv a povinností z nich plynoucích bude finanční arbitř tedy aplikovat právní úpravu účinnou v době před novým občanským zákoníkem, tedy příslušná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ode dne uzavření příslušné úvěrové smlouvy do 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“) a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném ode dne uzavření příslušné úvěrové smlouvy a smlouvy o běžném účtu do 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“).

Smlouva o kontokorentním úvěru a Smlouva o spořicí účtu jsou tzv. absolutními obchody ve smyslu ustanovení § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku, který se bez ohledu na povahu jeho účastníků řídí vždy obchodním zákoníkem. Tím není dotčena subsidiární aplikace občanského zákoníku v otázkách, které obchodní zákoník neupravuje, na základě výslovného zmocnění obsaženého v ustanovení § 1 odst. 2 obchodního zákoníku, které říká, že „[p]rávní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského“.

Smlouva o kontokorentním úvěru a Smlouva o spořicí účtu jsou současně smlouvami spotřebitelskými ve smyslu § 52 občanského zákoníku, když na jedné straně stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění smluv jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smluv nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Protože Navrhovatel jednal v pozici spotřebitele, je na místě aplikovat ustanovení § 262 odst. 4 obchodního zákoníku, které v části věty za středníkem stanoví, že „ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle občanského zákoníku a na její společné závazky se použijí ustanovení občanského zákoníku“.

8.1. Obsah Smlouvy o kontokorentním úvěru

Ve Smlouvě o kontokorentním úvěru si Navrhovatel a Instituce sjednali v článku 1, že „[b]anka (rozuměj Instituce) se zavazuje za podmínek stanovených touto Smlouvou poskytovat Klientovi-majiteli Účtu (rozuměj Navrhovateli) úvěr na spořicí účtu (dále jen „Kontokorent“) až do výše Kč 20 000,00“.

Navrhovatel se pak zavázal v článku 4. Smlouvy o kontokorentním úvěru k tomu, že „[k]lient-majitel Účtu je oprávněn čerpat kontokorent průběžně a zavazuje se nepřekročit jeho sjednanou výši“.

V článku 5. Smlouvy o kontokorentním úvěru, si Navrhovatel a Instituce sjednali, že „[k]lient-majitel Účtu se zavazuje splatit Bance celou výši Kontokorentu podle bodu 1 včetně úroků a cen za služby nejpozději do 6. 11. 2003, a to tak, že nejpozději ke dni splatnosti příslušné pohledávky Banky zajistí na Účtu dostatek prostředků ke splacení pohledávky Banky. Je-li Kontokorent splacen ve stanovené lhůtě, popř. před touto lhůtou, je Klient-majitel Účtu oprávněn opětovně čerpat sjednaný Kontokorent s tím, že Kontokorent musí být vždy uhrazen nejpozději do jednoho roku od prvního opětovného čerpání následujícího po úplném splacení Kontokorentu“.

V článku 8. si Navrhovatel a Instituce dále sjednali, že „[p]orušuje-li Klient-majitel Účtu smluvní podmínky uvedené v bodě 4, 5, 6 a 7 je Banka oprávněna prohlásit Kontokorent včetně úroků a cen za služby za splatný v Bankou určené lhůtě. Tím zaniká právo Klienta-majitele Účtu splatit Kontokorent ve lhůtě dle bodu 5 Smlouvy a Klient-majitel Účtu je povinen Bance zaplatit Kontokorent spolu se stanovenými úroky a cenami za služby v Bankou stanovené lhůtě“.

Dále je v článku 12. Smlouvy o kontokorentním úvěru upravena povinnost Instituce informovat Navrhovatele o zůstatku na jeho Účtu, a to tak, že „[b]anka je povinna informovat Klienta-majitele Účtu o zůstatku na Účtu s Kontokorentem včetně čerpání a splacení Kontokorentu výpisem z Účtu. Frekvence vyhotovování výpisů a způsob předávání Klientovi-majiteli Účtu je sjednán ve smlouvě o Účtu“.

Článek 14. pak upravuje právo Instituce smlouvu vypovědět, když „[b]anka je oprávněna vypovědět tuto Smlouvu s účinností ke dni doručení výpovědi Klientovi-majiteli Účtu v případě, kdy dojde k závažnému porušení smluvních podmínek dle bodu 4, 5, 6, 7 a 9 ze strany Klienta-majitele Účtu nebo Oprávněné osoby. Vráti-li pošta Bance výpověď jako nedoručitelnou, má se za to, že výpověď byla doručena dnem vrácení zásilky“.

Pro případ zrušení Smlouvy o kontokorentním úvěru si Navrhovatel a Instituce v článku 16. sjednali, že „[d]ojde-li k zrušení této Smlouvy ve smyslu bodu 13, 14 nebo 15, je Kontokorent splatný ke dni skončení smluvního vztahu. Klient-majitel Účtu je povinen ihned zaplatit Bance Kontokorent spolu se stanovenými úroky a cenami za poskytnuté služby“.

V článku 18. Smlouvy o kontokorentním úvěru se současně Navrhovatel a Instituce dohodli, že „[t]ato Smlouva nahrazuje v plném znění Smlouvu o poskytnutí úvěru na spořicírovém účtu ze dne 3. 2. 1998 sjednaném ve výši Kč 10 000,00“.

Závěrem se v článku 20 Smlouvy o kontokorentním úvěru Instituce a Navrhovatel dohodli, že „[o]statní práva a povinnosti smluvních stran touto Smlouvou výslovně neupravené se řídí Všeobecnými obchodními podmínkami České spořitelny, a.s. (dále jen „VOP“), které jsou nedílnou součástí Smlouvy. Klient-majitel Účtu prohlašuje, že je mu znám obsah VOP, souhlasí s nimi bez jakýchkoliv výhrad a zavazuje se je dodržovat“.

8.2. Obsah Smlouvy o spořicírovém účtu

Předmět Smlouvy o spořicírovém účtu je upraven v článku 1., podle kterého „[m]ajitel účtu prohlašuje, že je způsobilý k právním úkonům a na základě toho mu spořitelna (rozuměj Instituce) zřizuje ode dne 3. 2. 1998 spořicírový účet č. ■ (dále jen „účet“)“.

Instituce byla oprávněna Smlouvu o spořicírovém účtu vypovědět v souladu s článkem 12., podle kterého se Navrhovatel a Instituce dohodli, že „[s]pořitelna je oprávněna vypovědět smlouvu s okamžitou účinností ke dni doručení výpovědi v případě, kdy dojde k porušení smluvních podmínek ze strany majitele účtu nebo dalších disponujících osob“.

V článku 14. si pak Navrhovatel a Instituce dále sjednali, že „[...]. Pokud rušený účet vykazuje debetní zůstatek, je majitel účtu povinen tento debetní zůstatek vyrovnat. Po vyrovnání je možné účet zrušit“.

Ačkoliv byla Smlouva o spořicírovém účtu smluvními stranami následně měněna, Instituce a Navrhovatel se v článku I. písm. a) Dohody o změně smlouvy o spořicírovém účtu č. 2 dohodli, že „zůstávají zachovány veškeré úkony (dispozice dle podpisového vzoru, udělené příkazy apod.) dle dosavadních ustanovení Smlouvy o spořicírovém účtu (dále jen Smlouva), podle které Banka zřídila dne 3. 2. 1998 Majiteli účtu spořicírový účet, kterému přidělila číslo ■ a který je veden v korunách českých (dále jen Účet)“. V článku I. písm. b) se pak dohodli, že „vznik závazkového vztahu ze Smlouvy, jakož i práva a povinnosti z ní vzniklé přede dnem účinnosti této Dohody se posuzují podle dosavadních ustanovení Smlouvy“.

8.3. Poskytnutí úvěru

Instituce se zavázala na základě smlouvy o poskytnutí úvěru na spořicírovém účtu ze dne 3. 2. 1998 poskytnout Navrhovateli úvěr na jeho Účtu až do výše 10.000,- Kč. Navrhovatel a Instituce se pak dohodli na nahrazení této smlouvy Smlouvou o kontokorentním úvěru, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr až do výše 20.000,- Kč. Následně, dne 20. 11. 2009, dne 22. 12. 2009 a dne 2. 2. 2010 byl prostřednictvím bankomatu navýšen úvěrový rámec na částku 24.000,- Kč, 30.000,- Kč, resp. 40.000,- Kč.

Finanční arbitr se nejdříve zabýval otázkou, zda Smlouva o kontokorentním úvěru byla uzavřena v režimu zákona o spotřebitelském úvěru, když Instituce namítá, že se tento zákon podle jeho § 1 odst. 2 písm. f) na uvedenou smlouvu nevztahuje.

Spotřebitelským úvěrem se ve smyslu § 2 písm. a) zákona o spotřebitelském úvěru rozumí „poskytnutí peněžních prostředků nebo odložená platba, například ve formě úvěru, půjčky nebo koupě najaté věci, za které je spotřebitel povinen platit“. Podle § 1 odst. 2 písm. f) zákona o spotřebitelském úvěru platí, že „[t]ento zákon se nevztahuje na ... spotřebitelský úvěr, jehož splatnost nepřesahuje 3 měsíce nebo je splatný nejvýše ve 4 splátkách ve lhůtě nepřesahující 12 měsíců“.

Podle finančního arbitra závazkový vztah, vzniklý uzavřením Smlouvy o kontokorentním úvěru, odpovídá svým obsahem vymezení v § 1, respektive § 2 písm. a) zákona o spotřebitelském úvěru, když se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli peněžní prostředky až do výše 20.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit Instituci společně s úroky.

Smlouva o kontokorentním úvěru byla uzavřena dne 7. 7. 2003, přičemž Navrhovatel se v jejím článku 5. zavázal ke splacení úvěru nejpozději do 6. 11. 2003 a současně byl oprávněn k opakovanému čerpání finančních prostředků se splatností vždy nejpozději do jednoho roku od prvního opětovného čerpání následujícího po úplném splacení úvěru. Splatnost úvěru tak v tomto případě vždy přesahuje 3 měsíce a současně ze Smlouvy o kontokorentním úvěru nevyplývá, že by poskytnutý úvěr byl splatný nejvýše ve 4 splátkách nepřesahujících 12 měsíců. Naopak ze znění článku 5. Smlouvy o kontokorentním úvěru vyplývá, že Navrhovatel byl

oprávněn poskytnuté peněžní prostředky splácet v libovolném počtu splátek podle jeho uvážení a byl limitován pouze dobou úplného uhrazení úvěru, která se odvíjela od data prvního opětovného čerpání úvěru.

Vzhledem k výše uvedenému finanční arbitr uzavírá, že se § 1 odst. 2 písm. f) zákona o spotřebitelském úvěru na Smlouvu o kontokorentním úvěru nepoužije a konstatuje, že Smlouva o kontokorentním úvěru byla uzavřena v režimu zákona o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr se dále zabýval otázkou platnosti navýšení výše poskytnutého úvěru prostřednictvím bankomatu dne 20. 11. 2009, dne 22. 12. 2009 a dne 2. 2. 2010.

Podle § 4 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru „*[s]mlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí být uzavřena písemně. Jedno vyhotovení smlouvy musí obdržet spotřebitel*“. Sankce za nedodržení písemné formy smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, je upravena v § 6 zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterého „*[n]esplňuje-li smlouva o spotřebitelském úvěru náležitosti uvedené v § 4, pokládá se spotřebitelský úvěr za úvěr úročný ve výši diskontní sazby platné v době uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, uveřejněné pro příslušné období Českou národní bankou; ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr se stávají neplatnými, to vše s účinností ode dne, kdy spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele*“.

Ačkoliv tedy při změně Smlouvy o kontokorentním úvěru prostřednictvím bankomatu nebyla dodržena písemná forma požadovaná zákonem o spotřebitelském úvěru, nelze takovou změnu smlouvy prohlásit za neplatnou, neboť zákon takovýto důsledek nedodržení písemné formy nepředpokládá. Finanční arbitr tak konstatuje, že změny Smlouvy o kontokorentním úvěru, které spočívaly v navýšení úvěrového rámce, byly učiněny platně.

K tvrzení Navrhovatele, že si nevzpomíná, zda prostřednictvím bankomatu sjednal navýšení úvěru, finanční arbitr uvádí, že Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem nedoložil ani netvrdil ztrátu, popř. odcizení platebního prostředku spolu s personalizovaným bezpečnostním prvkem (dále jen „kód PIN“). Tento bezpečnostní prvek, který slouží k autorizovanému použití platebního prostředku, je přitom jedinečný identifikátor známý pouze majiteli platebního prostředku (ledaže majitel platebního prostředku poruší svou zákonnou povinnost kód PIN chránit, viz § 101 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů). Finanční arbitr proto s ohledem na uvedené nemá pochyb o tom, že to byl právě Navrhovatel, kdo se zvýšením úvěru prostřednictvím bankomatu souhlasil.

8.4. Informace o stavu Účtu a ukončení Smlouvy o sporožirovém účtu

Finanční arbitr se dále zabýval otázkou, jakým způsobem Instituce informovala Navrhovatele o výši čerpaného úvěru na Účtu.

Podle článku 12. Smlouvy o kontokorentním úvěru „*[b]anka je povinna informovat Klienta-majitele Účtu o zůstatku na Účtu s Kontokorentem včetně čerpání a splácení Kontokorentu výpisem z Účtu. Frekvence vyhotovování výpisů a způsob předávání Klientovi-majiteli Účtu je sjednán ve smlouvě o Účtu*“. V článku 8. Dohody o změně smlouvy o sporožirovém účtu č. 2 se Navrhovatel s Institucí dohodli, že výpis z Účtu bude vyhotovován čtvrtletně a to v tištěné formě a že mu bude zasílán prostřednictvím pošty na adresu ■■■.

Finanční arbitr tak má za prokázané, že si Navrhovatel a Instituce platně sjednali povinnost Instituce pravidelně informovat Navrhovatele o stavu Účtu, a to prostřednictvím tištěných

výpisů. S ohledem na znění citovaných smluvních ujednání pak tato smluvní povinnost Instituce zahrnovala nejen podání informace o stavu Účtu, ale i o závazku Navrhovatele ze Smlouvy o kontokorentním úvěru, aniž by si přitom smluvní strany sjednaly, že se tak musí dít na samostatných listinách. Finanční arbitr proto uzavírá, že Instituce mohla své informační povinnosti plnit prostřednictvím jediného pravidelného výpisu z Účtu.

Finanční arbitr má dále v souvislosti s informační povinností za prokázané tvrzení Instituce, že 9. 7. 2008 Navrhovatel změnil na pobočce Instituce prostřednictvím tzv. Pobočkového systému formu doručování výpisů z Účtu, nově na elektronickou. Z printscreenu obrazovky pobočkového systému, který Instituce předložila, finanční arbitr zjistil, že se jedná o obrazovku vztahující se k Účtu Navrhovatele. Z obrazovky je zřejmé, že obsahuje údaje týkající se doručování písemností a písmeno „E“, pak podle vysvětlivek indikuje *elektronickou* formu.

Ze shromážděných podkladů však již finanční arbitr nezjistil, zda je Instituce povinna elektronicky doručovat výpis z Účtu do emailové schránky Navrhovatele nebo prostřednictvím internetového bankovníctví SERVIS 24. Pokud tedy posledně jmenovanou cestu Instituce využívala k plnění své smluvní povinnosti, jednala podle názoru finančního arbitra v souladu se Smlouvou o kontokorentním úvěru, neboť si smluvní strany explicitně nesjednaly, že má Instituce doručovat pouze do emailové schránky Navrhovatele.

Navrhovatel však v souvislosti s internetovým bankovníctvím SERVIS 24 tvrdí, že jeho přístup byl zablokován. Tvrzení Navrhovatele pak potvrzuje i to, že se naposledy do této internetové aplikace přihlásil dne 15. 12. 2011 v 09:06:35 hodin. Navrhovatel s ohledem na skutečnost, že opakovaně nemohl získat informace o tom, jak finanční prostředky ze Smlouvy o kontokorentním úvěru čerpal, pochybuje, zda mu platně vznikla povinnost finanční prostředky včetně sjednané odměny Instituci hradit.

Finanční arbitr nemá pochyb, že finanční prostředky, které Navrhovateli Instituce na základě Smlouvy o kontokorentním úvěru poskytla, Navrhovatel sám čerpal. K tomu závěru finanční arbitr dospěl mj. z transakcí, které na Účtu opakovaně probíhaly – splátka úvěru ve výši 964,- Kč s číslem protiúčtu č. ■ a s názvem protiúčtu ■, splátka úvěru ve výši 968,- Kč s číslem protiúčtu č. ■ a s názvem protiúčtu ■, splátka úvěru ve výši 4.695,- Kč s číslem protiúčtu č. ■ a s názvem protiúčtu ■, splátka úvěru ve výši 2.071,- Kč s číslem protiúčtu č. ■ a s názvem protiúčtu ■ a inkaso služeb operátora elektronických komunikací. Splátky úvěru byly podle výpisů shodně splatné 15. den v kalendářním měsíci a společně s poplatky činily celkem 9.174 Kč.

Z výpisu z Účtu za období od 1. 10. 2011 do 31. 10. 2011, tj. za období, kdy Navrhovatel měl aktivní přístup do aplikace SERVIS 24, finanční arbitr zjistil, že konečný zůstatek Účtu ke dni 31. 10. 2011 činil – 41.999,77 Kč. Z výpisu pak Navrhovatel získal i informaci o splatnosti těchto finančních prostředků, která byla dne 15. 10. 2011. Z výpisu z Účtu za následující období, tj. od 1. 11. 2011 do 30. 11. 2011 pak finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel dne 10. 11. 2011 příchozí platbou ve výši 42.000,- Kč z protiúčtu č. ■ částečně uhradil svůj dluh. V tomto období, kdy byl Navrhovatel téměř jeden měsíc v prodlení s úhradou finančních prostředků, nemohly proběhnout ani pravidelné splátky dalších úvěrů.

Navrhovatel si jako průměrný spotřebitel, který v pozici úvěrového dlužníka aktivně řídí svou finanční situaci, má zájem svůj dluh uhradit vždy řádně a včas, a chce předcházet případným sankcím, případně již vzniklé sankce minimalizovat, musel být vědom toho, že jeho prodlení ve všech úvěrových vztazích má Instituce v souladu se Smlouvou o kontokorentním úvěru a smlouvami o úvěrech právo sankcionovat.

Finanční arbitr dále z výpisů z účtu zjistil, že dne 13. 1. 2012 vkladem přes pokladnu bylo na Účet vloženo 11.000 Kč, dne 14. 2. 2012 pak Navrhovatel z protiúčtu č. ■ poukázal na Účet částku ve výši 10.000,- Kč. Shodnou transakci provedl Navrhovatel i dne 14. 3. 2012.

Finanční arbitr proto nemá pochyb o tom, že si Navrhovatel byl nejenom vědom svých závazků z dalších úvěrových vztahů s Institucí, ale byl si vědom i pohybů na Účtu a potřeby na Účet každý kalendářní měsíc zaslat částku 10.000,- Kč až 11.000,- Kč. Dne 25. 4. 2012 pak Navrhovatel z protiúčtu č. ■ poukázal na Účet částku ve výši 40.000,-Kč. S ohledem na dosavadní zvyklosti Navrhovatele tedy částku zhruba o 30.000,- Kč vyšší.

Finanční arbitr má za prokázané, že dne 24. 5. 2012 se Navrhovatel a Instituce dohodli, že ukončí účinnost Smlouvy o sporozírovém účtu. V souvislosti s ukončením Smlouvy o sporozírovém účtu, jak plyne z výpisu z Účtu za období od 1. 5. 2012 do 31. 5. 2012, Navrhovatel zadal příkaz k úhradě všech svých závazků z jiných smluv o úvěrech uzavřených s Institucí, jak následuje:

- dne 22. 5. 2012 na protiúčet č. ■ příkaz k úhradě částky 41.538,41 Kč,
- dne 22. 5. 2012 na protiúčet č. ■ příkaz k úhradě částky 6.549,- Kč,
- dne 22. 5. 2012 na protiúčet č. ■ příkaz k úhradě částky 60.807,57 Kč,
- a konečně dne 22. 5. 2012 na protiúčet č. ■ příkaz k úhradě částky 41.374,10 Kč.

Navrhovatel tedy zadal příkaz k úhradě částky v celkové výši 150.269,08 Kč. Připustil-li by finanční arbitr, že si Navrhovatel nebyl vědom sankcí, které mu Instituce účtovala v souvislosti s jeho prodlením v měsíci říjnu a listopadu 2011, a Navrhovatel proto mohl očekávat vyšší kladný zůstatek Účtu (částku okolo 30.000,- Kč), než jaký na Účtu skutečně byl před zadáním příkazů k platebním transakcím (k 1. 5. 2012, před pravidelnými splátkami úvěru 15. den v měsíci, se jednalo o 31.404,16 Kč, poté o částku 22.230,16 Kč), musel si Navrhovatel i bez výpisu z Účtu být zadáním nejpozději třetí v pořadí shora uvedené platební transakce vědom, že čerpá kontokorent. A to i navzdory skutečnosti, že 22. 5. 2012 Navrhovatel vkladem přes pokladnu na Účet vložil částku celkem 89.000,- Kč, protože ani ta v součtu s Navrhovatelem předpokládaným zůstatkem 30.000,- Kč dluhům Navrhovatele ze všech závazkových vztahů s Institucí neodpovídala.

Nic na skutečnosti, že Navrhovatel čerpal kontokorent, nemůže změnit ani to, že zaměstnanec Instituce Navrhovatele mylně informoval o tom, že jeho závazky vůči Instituci jsou splaceny, když Navrhovatel jednoduchou matematickou operací – součtem svých závazků ze smluv o úvěrech a následným odečtením finančních prostředků, které na účet dvěma transakcemi vložil, mohl zjistit, že jeho dluhy významně převyšovaly jeho vklady.

Finanční arbitr konkrétně zjistil, že Navrhovatelův účet po zadání všech příkazů k úhradě vykazoval debetní zůstatek – 39.038,92 Kč, resp. po vkladu hotovosti Navrhovatelem ve výši 150,- Kč přes pokladnu dne 24. 5. 2012, zůstatek – 38.888,92 Kč.

Z výpisu z Účtu za období od 1. 5. 2012 do 31. 5. 2012 finanční arbitr dále zjistil, že dne 24. 5. 2012 proběhlo inkaso operátora služeb elektronických komunikací ve výši 850,- Kč, dále byly na vrub Účtu započteny transakce jako debetní úrok, poplatek za přečerpání kontokorentu, poplatky za transakce na přepážce, poplatek za vedení Účtu atp. v celkové výši 1.468,93,-. Ke dni 31. 5. 2012 tak Účet Navrhovatele vykazoval debetní zůstatek – 40.357,85 Kč.

V Dohodě o ukončení účinnosti smlouvy Navrhovatel prohlásil, že si je vědom „závazku splnit před zrušením Účtu povinnosti spojené s Účtem a se službami sjednanými k Účtu, a proto souhlasí s tím, aby Banka před zrušením Účtu vypořádala v souladu se Smlouvou o Účtu,

Všeobecnými obchodními podmínkami České spořitelny, a. s., jakož i smlouvami o službách sjednaných k Účtu vzájemné závazky a pohledávky. Pokud nedojde ke sjednanému datu ukončení Smlouvy o Účtu na základě této dohody k řádnému a úplnému uhrazení veškerých výše uvedených závazků Majitele Účtu, Smlouva o Účtu nezaniká a Banka je oprávněna nadále vést Účet v souladu se Smlouvou o Účtu, Majitel Účtu bere na vědomí, že tím není dotčeno právo Banky na úhradu pohledávek vzniklých za trvání Smlouvy o Účtu, o nichž se Banka dozvěděla po skončení účinnosti Smlouvy o Účtu“.

Podle článku 14. Smlouvy o sporožirovém účtu pak platí, že „[...] Pokud rušený účet vykazuje debetní zůstatek, je majitel účtu povinen tento debetní zůstatek vyrovnat. Po vyrovnání je možné účet zrušit“.

Instituce tedy při rušení Účtu postupovala v souladu s Dohodou o ukončení účinnosti smlouvy a se Smlouvou o sporožirovém účtu, když nadále Účet Navrhovatele vedla a vyzývala Navrhovatele k úhradě své platně existující pohledávky.

Pokud jde o nárok Navrhovatele na vrácení částky 2.000,- Kč a částky 2.500,- Kč, které uhradil dne 12. 7. 2012, resp. dne 10. 8. 2012, pak s ohledem na výše uvedené finanční arbitr uzavírá, že Navrhovatel těmito platbami plnil svůj existující závazek vůči Instituci, a proto se nejedná o bezdůvodné obohacení.

8.5. Náhrada škody na zdraví

Navrhovatel se ve svém návrhu dále domáhá kompenzace újmy vzniklé jemu a jeho osobám blízkým opakovaným kontaktováním ze strany Instituce.

Podle § 420 občanského zákoníku „[k]aždý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti“. Předpokladem vzniku občanskoprávní odpovědnosti za škodu potom je porušení právní povinnosti, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody a zavinění. Finanční arbitr se zabýval tím, zda došlo k naplnění všech předpokladů vzniku občanskoprávní odpovědnosti za škodu a zda tak Instituci vznikla povinnost nahradit Navrhovateli škodu způsobenou jemu a jeho osobám blízkým.

Finanční arbitr posuzoval, zda lze na opakované kontaktování Navrhovatele Institucí nahlížet jako na protiprávní úkon, tj. jako na projev lidské vůle, který je v rozporu s objektivním právem.

Občanský zákoník připouští, že k porušení právní povinnosti může dojít porušením smluvní povinnosti nebo porušením právního předpisu, přičemž obojí staví naroveň. Z dokazování nevyplývalo, že by Instituce kontaktováním Navrhovatele porušila některou ze svých povinností vyplývajících ať už ze Smlouvy o sporožirovém účtu, nebo ze Smlouvy o kontokorentním úvěru.

Pokud jde o zkoumání toho, zda Instituce kontaktováním Navrhovatele porušila povinnost vyplývající z právního předpisu, přichází v úvahu pouze posouzení toho, zda Instituce neporušila povinnost vyplývající z § 415 občanského zákoníku, neboť neexistuje výslovná právní úprava zakazující Instituci její chování namítané Navrhovatelem.

Finanční arbitr tak zkoumal, zda Instituce neporušila prevenční povinnost upravenou v § 415 občanského zákoníku, podle kterého „[k]aždý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí“.

Porušení právní povinnosti jakožto předpoklad vzniku občanskoprávní odpovědnosti musí být prokázáno poškozeným, tj. v tomto případě Navrhovatelem. Navrhovatel však v řízení nedoložil, že Instituce svým jednáním porušila svou povinnost ve smyslu § 415 občanského zákoníku a ze shromážděných podkladů současně finanční arbitr nezjistil, že by Instituce svým jednáním prevenční povinnost porušila. Finanční arbitr je naopak toho názoru, že pokud Instituce Navrhovatele kontaktovala a vyzvala ho k plnění jeho existujícího dluhu, jednala Instituce nejen po právu, ale současně plnila svou prevenční povinnost, neboť se tím snažila předejít tomu, aby se dluh Navrhovatele zvýšil.

Finanční arbitr již nezkoumal, zda byly naplněny další předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu (vznik škody a příčinná souvislost), neboť pro založení odpovědnosti škůdce je nezbytné kumulativní splnění všech zákonných předpokladů. Finanční arbitr proto uzavírá, že Navrhovateli nárok na náhradu škody vůči Instituci nevznikl.

8.6. Výmaz informace o dlužné částce z Bankovního registru klientských informací

Pokud jde o návrh Navrhovatele, jímž se domáhá výmazu informace o jeho dluhu z Bankovního registru klientských informací, pak finanční arbitr uvádí, že Bankovní registr klientských informací chápe jako registr zřízený podle § 38a zákona o bankách, do kterého jsou zapisovány informace o klientech. Zřízením tohoto registru je realizováno právo bank vzájemně si poskytovat informace o svých klientech, čímž dostávají své zákonné povinnosti postupovat při výkonu činnosti obezřetně. Instituce proto byla oprávněna uvést informace o Navrhovateli, které v souladu s citovaným ustanovením vypovídají o jeho bonitě a důvěryhodnosti, neboť tímto využila svého práva, které jí zákon poskytuje.

Bankovní registr klientských informací je tedy subjekt odlišný od Instituce. Není ani věřitelem ani zprostředkovatelem spotřebitelského úvěru, současně není ani jinou institucí podle § 3 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi. Finanční arbitr proto nemůže uložit Bankovnímu registru povinnost vymazat záznam o Navrhovateli.

Finanční arbitr ze shromážděné dokumentace zjistil, že Instituce a Navrhovatel, si ve Smlouvě o kontokorentním úvěru, ani ve Smlouvě o spořicímu účtu, nesjednali povinnost Instituce nesdílet informace o Navrhovateli s jinými bankami. Instituce tedy mohla využít svého zákonného práva a v případě, že byl Navrhovatel v prodlení s úhradou svých závazků, takové informace shromažďovat a sdílet je s dalšími bankami.

Navrhovatel ke dni 31. 5. 2012 dlužil Instituci částku ve výši 40.357,85. Instituce proto byla v souladu s § 38a zákona o bankách oprávněna osobní údaje a údaje o výši dluhu Navrhovatele do Bankovního registru klientských informací zapsat.

9. K výroku nálezu

Finanční arbitr v řízení zjistil, že Instituci na základě Smlouvy o kontokorentním úvěru platně vznikla za Navrhovatelem pohledávka. Pokud se tedy Instituce domáhala jejího splnění, činila tak v souladu se smlouvou i se zákonem. Plnění, které Navrhovatel Instituci hradil, proto bylo plnění jeho existujícího dluhu, a nikoliv bezdůvodným obohacením. V souvislosti s prodlením Navrhovatele pak Instituci vzniklo právo sdílet údaje o jeho delikvenci i v Bankovním registru klientských informací.

V otázce náhrady škody pak finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce nejednala v rozporu se zákonem ani v rozporu se smluvními ujednáními Smlouvy o kontokorentním úvěru. Ani tomuto návrhu Navrhovatele proto finanční arbitr nemohl vyhovět.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

V Praze dne 19. 9. 2014

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr